

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651 – VI

3. Закон України «Про оперативно – розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 року № 2135- XII // Відомості ВРУ . – 192 №22 ст. 203

4. Арістова І.В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти/ І.В. Арістова//За загальною редакцією д-ра юрид.наук, проф.Бандурки О.М.: Монографія. – Харків. Вид-во Ун-ту внутр. справ , 2000.- 368 с.

5. Самофалов Л.П. Правові проблеми оперативно-розшукової діяльності у світлі модернізації роботи податкової служби/ Л.П. Самофалов//Проблеми впровадження інформаційних технологій в економіці. Тези доповідей IV міжнародної науково-практичної конференції.. Ірпінь, 2003 р.- с.178-180.

Парламентський контроль у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів як засіб забезпечення законності

*Шевчук Олександр Михайлович,
асистент кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
Національного університету
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*

Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів належать до глобальних проблем сучасності [1]. Одним із заходів протидії незаконного обігу є державний контроль в цій сфері. У механізмі контрольної діяльності в сфері обігу наркотичних засобів провідне місце посідає парламентський контроль, оскільки парламент є єдиним законодавчим та вищим представницьким органом державної влади, має виключне право виступати від імені українського народу. Цей механізм полягає в тому, що парламентський контроль здійснюється Верховною Радою України як безпосередньо, так і її органами, посадовими особами, народними депутатами України та спеціалізованими допоміжними інституціями – Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини тощо. Цей контроль в аналізованій сфері оцінюється за здатність і можливість впливу держави на поведінку людей та суб'єктів забезпечення контролю над обігом наркотичних засобів.

Відповідно до ст. 85 п. 13 Конституції України закріплює право Верховної Ради України на здійснення контролю за діяльністю КМ України, а п. 33 – на здійснення парламентського контролю у межах, визначених цією Конституцією. Контрольні повноваження Верховної Ради України передбачені ст. 85 та іншими статтями Основного закону. Такими повноваженнями створення з числа народних депутатів України комітетів Верховної Ради України (ст. 89); парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина (ст. 101) [2].

Для розкриття сутності парламентського контролю в сфері обігу наркотичних засобів доцільно необхідно провести характеристику законодавства, що регламентує державний контроль у сфері обігу наркотичних засобів. Так, Законом України від 15 лютого 1995 р. № 60/95–ВР встановлено порядок державного контролю, повноваження органів виконавчої влади, права та обов'язки фізичних і юридичних осіб у сфері обігу наркотичних засобів [3]. Також Законом України від 15 лютого 1995 р. № 62/95–ВР» [4] визначено систему заходів в Україні, спрямованих проти незаконного обігу наркотичних засобів та зловживання ними, а також права і обов'язки юридичних осіб і громадян у зв'язку із застосуванням цього Закону. Згідно із постановою КМ України від 6 травня 2000 р. № 770 затверджено перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (далі – Перелік). [5]. Зазначимо, що Перелік – це згруповані у списки наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсорі наркотичних засобів і психотропних речовин, які включені до таблиць I–IV, згідно із законодавством України та міжнародними договорами України (ст. 2) [3].

Стосовно на контрольних повноваженнях суб'єктів такого контролю. Так у “контроль за виконанням суб'єктами господарювання вимог законодавства у сфері обігу наркотичних засобів покладено на ДСКН України, МОЗ України, МВС України, СБ України, Держмитслужбу України та інші органи у межах їх повноважень” (п.45). [6]. Отже, особливістю досліджуваного обігу є багатосуб'єктність органів, що здійснюють контроль в зазначеній сфері.

Контрольна функція Верховної Ради України реалізується через відповідні повноваження, а її специфіка виявляється в тому, що контрольні повноваження присутні у всіх функціях Верховної Ради України і на всіх стадіях парламентського процесу. При цьому контрольна функція реалізується через дві групи повноважень: (а) повноваження першої групи мають тільки контрольне значення; (б) другі мають комплексний характер і однаковою мірою належать як до контрольної, так і до інших функцій Верховної Ради України [2, с. 8,9].

Стосовно об'єкту парламентського контролю серед науковців існують різні точки. О. М. Музичук вважає, що його об'єктом є усі без винятку суб'єкти суспільних відносин,

діяльність яких регулюється законодавчими актами парламенту, а виявлення недоліків у їх діяльності є підставою внесення змін та доповнень до законодавчих актів, прийняття нових законодавчих актів або скасування чинних [7, с. 25]. На думку Б. А. Страшун об'єктом парламентського контролю є діяльність державних та приватних корпорацій а також певних підприємницьких об'єднань у випадках здійснення публічних функцій [8, с. 25]. Враховуючи вищенаведене, на нашу думку, об'єктом парламентського контролю у сфері обігу наркотичних засобів є суб'єкти суспільних відносин, діяльність яких регулюється законодавчими актами парламенту в сфері обігу наркотичних засобів.

На нашу думку, особливістю парламентського контролю у сфері обігу наркотичних засобів визначається його суб'єктивним складом, їх повноваженнями та формами реалізації таких повноважень, ступенем обов'язковості рішень, які приймаються за його результатами, наслідками, що наступають у результаті його реалізації для підконтрольних об'єктів. Так, суб'єктами парламентського контролю у сфері обігу наркотичних засобів є: 1) Верховна Рада України, 2) депутатські об'єднання, 3) комітети Верховної Ради України, 4) слідчі комісії, 5) Рахункова палата – як колективні суб'єкти контролю, а також 6) народні депутати, 7) Голова Верховної Ради України та його заступники, 8) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – як індивідуальні суб'єкти.

Для суб'єктів парламентського контролю у сфері обігу наркотичних засобів характерними є наступні загальні повноваження: а) надання згоди на призначення найвищого керівництва деяких із органів на підставі і в порядку, встановлених законом; б) прийняття законодавчих актів антинаркотичного спрямування, а також тих із них, які визначають правовий статус органів в цій сфері; в) затвердження загальнодержавних програм щодо контролю в сфері обігу наркотичних засобів, а також програм протидії незаконному обігу наркотичних засобів; г) затвердження загальної структури, чисельності, визначення функцій контрольних органів в досліджуваній сфері.

Для парламентського контролю у сфері обігу наркотичних засобів характерні спеціальні форми реагування на порушення законності в діяльності суб'єктів контролю: прийняття, зміна чи скасування законодавчого акту, який регламентує їх діяльність; парламентське слухання з питань дотримання суб'єктами контролю в цій сфері конституційних гарантій та законності в забезпеченні прав і свобод людини в сфері обігу наркотичних засобів; заслуховування звітів керівників органів досліджуваній сфері; парламентське розслідування; скликання позачергових сесій Верховної Ради України; парламентське подання; депутатський запит; депутатське звернення; згода на призначення керівництва контрольних органів в досліджуваній сфері.

Як і переважна більшість інших суб'єктів контролю у сфері обігу наркотичних засобів, контрольна діяльність Верховної Ради України не розповсюджується на їх оперативнорозшукову роботу, дізнання, досудове слідство, (наприклад, МВС України, СБ України), але особливість парламентського контролю у цій сфері полягає у тому, що виявлення недоліків під час здійснення зазначених форм (напрямів, видів) діяльності таких органів є підставою внесення змін та доповнень до відповідних законодавчих актів, прийняття нових законодавчих актів або скасування чинних. Крім того, Верховна Рада України може змінити функціональну чи організаційно-штатну структуру суб'єктів контролю в досліджуваній сфері, вносячи зміни, доповнення до законодавчих актів чи приймаючи нові правові акти. Таким чином, Парламент України, здійснюючи контроль за виконанням прийнятих ним законів, постанов та інших актів, перевіряє дотримання їх принципів усіма суб'єктами контрольних правовідносин у сфері обігу наркотичних засобів у їх практичній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Настюк В. Я. До проблеми обговорення національної стратегії України щодо наркотиків (на період до 2020 р.) / В. Я. Настюк, О. М. Шевчук // <http://narko.gov.ua/komnarko/uk/publish/article/97356>
2. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // ВВР. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15. 02. 1995 р., № 60/95-ВР // ВВР. – 1995. – № 10. – Ст. 60.
4. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Закон України від 15.02.1995 р. № 62/95-ВР // ВВР. – 1995. – № 10. – Ст. 62.
5. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: постанова КМ України від 06. 05. 2000 р., № 770 // ОВУ. – 2000. – № 19. – Ст. 789.
6. Про затвердження Порядку провадження діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, та контролю за їх обігом: постанова КМ України від 3. 06. 2009 р., № 589 // ОВУ. – 2009. – № 44. – Ст. 1477.
7. Музичук О. М. Парламентський контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні / О. М. Музичук // Європейські перспективи. – № 2 ч.1. – 2011. – С. 24–28.
8. Конституционное (государственное) право зарубежных стран: ученик: в 4 т. Т.1–2. / отв. ред. Б. А. Страшун. – М.: БЕК, 1996. – 778 с.